

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

בבא א ב ג מ"י פט"ו
מהל' אסורי ביאה
הלכה י' קמג לאוין קב
טושיע ארבע ק"ה סעף
ד:

ס ה ו ז ח ט"ו מ"י פ"ג
מהלכות שביעות הלכה
ג קמג לאוין קפד עור
ש"ע ח"מ ט"ו שלט סעף
ו:

סא ט י מ"י שם הלכה ו
טושיע שם סעף ט:
סב כ מ"י שם הלכה ז
טושיע שם סעף ג:
סג ל מ"י שם טושיע שם
סעף ד:

סד מ מ"י פ"ט מהלכות
כלאים הלכה ז קמג
לאוין קפד טושיע י"ד ט'
לח סעף א':
סה נ מ"י שם פ"ג
מהלכות שביעות
הלכה ז ועי' במ"מ קמג
שם ופי' קפד טושיע ש"ע
שם וטושיע ח"מ ט' שלט
סעף ג:

תורה אור השלם
1 לא תקלל חרש ולפני
עור לא תתן מבטל
הראית פאלתיו אי' יו'
ויקרא יט יד
2 ה' וישקר אל תשת
אתה ויבך אתך בבאכם
אל אהל מועד ולא
תחטו' הקת עולם
לררביכם: ויקרא יט
3 וקדבריל בין הקדש
ובין דהל ובין השמא ובין
הטהור: ויקרא י'

מחלפי אהרדי. שלט מדעתן היו מסרסין אותן ומ"מ היו מחליפין שמה לא יאמינו העולם שהיה שלט מדעתם או משום שלט יאמרו אחרים לנכרי לעשות כן ויאמרו שלט מדעתנו עשו: **ישב** דה קוץ בפיה מהו. וא"מ הא אמרינן לקמן לא מדוש בחסימה ו"ל דה"מ כשחסימה בחוץ כדי שלא תאכל אכל הכא שישב לה מאליו בני דלמא לא היו כחלתה: **רבין ארי מבחוץ.** א"ל ישב לה קוץ אסור לפי שחסימה בגופה אכל ארי שהיה רחוק ממנה לא היו חסימה וא"ל דלרי נמי היו חסימה היינו משום דמפתח הארי אינה חוללת אפילו היא רעובה הרבה אכל צעמד בנה בחוץ אינה נחממת כל קי: **עמד בנה מבחוץ מהו.** אית ספרים דגבסי העמיד ואפילו הכי לא פריך חסימה מעלייתא היא משום דאינה מנחת כל כך מלאכול בשבילו כמו מפתח הארי כדפרישית: **רבי יוחנן אמר חייב עקימת שפתיו** יהו מעשה. תימה דכפ' ג' דשעויות (דף כח.) אמר רבי יוחנן אומר היה רבי יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו חוץ משבוע ומימר ומקלל חזירו בשם חזירו בשם והלא רבי יוחנן גופיה קאמר הכא דעקימת שפתיו היא מעשה א"כ נשבע ומימר ומקלל חזירו בשם אמאי מחשיב אותן לאו שאין בו מעשה ו"ל דלא קאמר רבי יוחנן דעקימת פיו היא מעשה אלא הכא משום דבזיוניה קעביד מעשה שהולכת ודשה בלא אפילה כדאמרינן בריש תמורה (דף ג.) אהיה דחון מנשבע ומימר ומקלל חזירו אומר ליה רבי יוחנן לתנא לא תיתי מימר דבזיוניה קעביד מעשה ולהכי פריך הכא ר"י לריש לקיש ממימר דחשיב מעשה משום דבזיוניה קעביד מעשה אכל נשבע לא עביד בזיוניה מעשה דדמוקיה ליה התם כחלתי ולא אכלתי וא"מ דבסוף פרק ד' מיתות (סנהדרין דף סה.) ושם: ד"ה הואיל קאמר ר' יוחנן דעקימת שפתיו למגדף לא היו מעשה משום דישנו בלג ופריך והתניא יאלו עדים זוממים שאין בהן מעשה ומשני אלא שאני מגדף הואיל וישנו בקול ופריך וקול לרי' יוחנן לאו מעשה הוא והא חסמה בקול לרי' יוחנן חייב ומשני שאני עדים זוממים דישן בראיה והשתא הכי פריך

מסרסין אותם ואח"כ מחזירין לבעלים ומאבדת בעליו ישראל גונבו הנכרי שהוא מכירו ומסרסו כדי שיהא יפה למריצה: ויודענו. ולא יהנה ישראל בעבירה. הוא עשה כדי שיהא יפה לתרוש לפיכך יקנסוהו שלט יחרוש בו. אלמא בזיוסור דלאו נמי אסורה אמירה לנכרי: בני מערבא. דשלחו ליה לאבוי דשמואל הכי: סבירא לכו כרבי חידקא. בסנהדרין בפרק ד' מיתות (דף טו.) וקא עבר. זה האומר למרס: משום לפני עור לא סתן מכשול. אכל דבדכ שאין הנכרי מוחזר עליו אימא לך שרי: לשיטתא. שלט יועיל סירוסן להעלות דמיתא אכל למריצה לא שדמיסין יקרינן משום סירוסן: דין שקנסה עליון מריצה. ללא טרע כולי האי אלא שיתרוש בו והא לא תמקיים מהשבת: כאמר דמי. ועי' חס מכרו לו: מחלטו אהרדי. שוריס שלהן שגגנוס נכריס מכריהס וסרסוס: ישב לה קוץ בפיה. ואינה יכולה לאכול מן הדישה: מהו. מזהו לטעם או אין מזהו לטעם: הריבין לה ארי. ולאיתמו אינה אוכלת: קטנליא. עור שלוק והבשה מהלכת על גבי ואינה רואה את הדישה מה קרינא ביה בדישו' או לא: פשוט מהא. ממיתא: חדא. מהגן צעיא: בעל הפרה. שהשכיר פרתו לדוש בה: פקיע עמיר. קשין של שבולין שנדושו והיה כפורס קטנליא ומיפשוט מינה דשרי: מעיקרא. כדי שתמלא כריסה קשים קודם שנתנס לדישה: מבחוץ. קודם שתינס לדוש: מביס אביך. כהן יהיה: להבדיל בין הקדש. בתריה כתיב משמע כדי שידע להבחין בין עבודה קדושה למחוללת ואי שמי ועי' מ"מ שיכור הוא ולא ידע להבדיל: החוסס את הפרה. ולא העבירה על הדישה וחזירו דש בה: וכן הפסווג. שור וחומר לקרין וכל חזירו והנהיג. פטור הראשון ואינו חייב אלא הדש דלא חדוש בחסימה קאמר רחמנא (בדרס כה) ונבי כלאים נמי לא תחרוש כתיב (שם כג) ואינו לוקה אלא זה המנהיג: חסמה בקול. כשהיתה שוחה לאכול היה גוער בה: וסנהיגה בקול. בכלאים ואינו אוחז במדע: הויא מעשה. והוה ליה לאו שיש בו מעשה ולוקין עליו: לא

הגבהות הב"ח
(א) חוס' ד"ה ריש לקיש וכו' נפקא ליה לריש לקיש:
גב' בעא ביניה רבי יוחנן ורבי ירישאלמי פ"ט דמיתות איתא שאלא פ"ט ר"פ להשבי' והשיב לו כאלו השיב רבי יוחנן לרבי יוחנן:
מוסף רש"י
הסמה בקול. לפרה דשה וסבירה לאכול חסמה בקול: סנהדרין סה.
והנהיגה בקול. מעשה ככלאים. דחייב משום לא תחרוש בשור ובהמור (שם).

הגבין ארמאי ומגנחין יתהון מהו "שלח להו הערמה אתעביד בהו אערימו עליהו ויודבנון אמר רב פפא בני מערבא סברי לה "כר' חידקא דאמר בני נח מצווין על הסירוס וקא עברי משום יולפני עור לא תתן מכשול סבר רבא למימר ימכרו לשחיטה א"ל אבוי דין שקנסת עליהם מכירה פשיטא בנו גדול כי אחר דמי בנו קמן מאי רב אחי יאמר ורב אשי שרי מרימר ומר וזוטרא ואמרי לה הנהו תרי חסידי מחלפי אהרדי בעי רמי בר חמא הושיב לה קוץ בפיה מהו הושיב לה חסימה מעלייתא היא אלא יישב לה קוץ בפיה מהו הרביין לה ארי מבחוץ מהו הרביין לה חסימה מעלייתא היא אלא הרביין לה ארי מבחוץ מהו והעמיד בנה מבחוץ מהו יהיתה צמאה למים מהו הפרס לה קטבליא על גבי דישה מהו פשוט מהא חדא דתניא ירשאי בעל פרה להרעיב פרתו כדי שתאכל מן הדישה הרבה ורשאי בעל הבית להתיר פקיע עמיר לפני הבהמה כדי שלא תאכל מן הדישה הרבה שאני התם דקא אכלה איבעית אימא רשאי בעה"ב להתיר פקיע עמיר לפני בהמה מעיקרא כדי שלא תאכל הרבה מן הדישה פ' בעא מיניה רבי יוחנן מרבי סימאי חסמה מבחוץ מהו שור ברישו אמר רחמנא והא לאו ברישו הוא או דלמא לא תרוש בחסימה אמר רחמנא א"ל מבית אביך אתה למד י' ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם בבואכם הוא דאסור הא מישתא ומיעל שרי' ו'להבדיל בין הקדש ובין החול אמר רחמנא אלא מה התם בשעת ביאה לא תהא שכרות הכא נמי בשעת דישה לא תהא חסימה תנו רבנן ה' החוסס את הפרה ה' המזווג בכלאים פטור ואינו לוקה אלא דש ומנהיג בלבד איתמר חסמה בקול והנהיגה בקול ר' יוחנן אמר יחייב ריש לקיש אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב עקימת פיו הויא מעשה ריש לקיש אמר פטור קלא לא הוי מעשה אותיביה רבי יוחנן לריש לקיש לא

מחסמה בקול אמגדף דלא עביד מעשה בזיוניה ו"ל דלאו אמגדף פריך אלא אעדים זוממין פריך דבהוה שנויא דמשני שאני מגדף הואיל וישנו בקול שני נמי אעדים זוממין ועלייהו פריך וקול לרי' יוחנן לאו מעשה הוא דבזיוניהו מתעביד מעשה שמתחייב הנדון ומשני שאני עדים זוממין הואיל וישן בראיה אכל מגדף הוי טעמא דלא חשיב מעשה הואיל וישנו בקול דלא עביד בזיוניה מעשה ואין לריך מו לטעמא שכן ישנו בלג והיינו טעמא נמי דמסית ומדיח ומקלל אצוי דמתעט להו בת"כ מועשה דהתם אינו לא בלג ולא בראיה אלא על כרחיך משום דישן בקול ואע"ג דכפ"ק דכריתות (דף ד.) לא קאמר טעם דמגדף דישנו בקול אלא קאמר מגדף ישנו בלג ועדים זוממין ישן בראיה אסוגיא דסנהדרין סמין ובקונטרס גריס שאני עדים זוממין הואיל וישן בקול ולא גריס שאני מגדף משום דלי הדר ביה מטעמא קמא דהואיל וישן בלג אס כן לפי המסקנא דסתר טעמא דהואיל וישן בקול הוה ליה למיהדר לטעמא קמא ולמימר שאני מגדף הואיל וישנו בלג ואין נראה למסקנא נמי לא סתר טעמא דהואיל וישנו בקול לעיני מגדף ומסית ומדיח כדפרישין דבזיוניהו לא מתעביד מעשה: ריש לקיש אמר פטור עקימת שפתיו א"א הוי מעשה. ואם תאמר והא צריס אלו הן הלוקין (מכות דף ג.) אמרינן הא דבעינן לאו שיש בו מעשה משום דכוליה לאוי גמרינן מאלו דחסימה משום דמסין ליה ארבעים יכנו לא יוסף וחסימה יש בה מעשה והשתא לריש לקיש דחסמה בקול לית בה מעשה נימא דלקי וילף בכוליה דלקי אלאו שאין בו מעשה ואמאי פטר הכא בחסימה גופה כי אין בה מעשה יש לומר דסבר ריש לקיש דעיקר קרא לא איירי אלא בסתם חסימה דאית בה מעשה אי נמי נפקא (א) לריש לקיש כאדך שנויא דמכות (שם) דדריש מלעשות דאין לוקין אלא בלאו שיש בו מעשה ואם תאמר דאלו הן הלוקין (שם טו.) פליג רבי יוחנן וריש לקיש בשבועה שאוכל ככר זו היום ועבר היום ולא אכלה דרי' יוחנן פטר ליה משום לאו שאין בו מעשה ור"ל פטר ליה משום התרתא ספק אכל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו וליא למימר דאליבא דר' יהודה קאמר וליה לא סבירא ליה כדמשמע בתר הכי דפליגי אמילתא דר' יהודה דאמר גבי לא תוחירו ממנו עד בקר בא הכתוב לתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דייק ר' יוחנן טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקין עליו דהתרתא ספק שמה התרתא וריש לקיש דייק טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקין אלאו לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ואי אליבא דרבי יהודה

השוכר את הפועלים פרק שביעי כבא מציעא

6) וצ"ל רגל. רגל. רגל.
7) סנהדרין גט.
8) ומעשרות פ"ב מ"ח.
9) גירסת רש"י בשב"א
בלי"ת וכן בערוך. ט) ודף
פמ"ח.

תורה אור השלם

1 את חקתי תשמרו
בהמתך לא תרביע
כלאים שדך לא תודע
כלאים ובגד כלאים
שעטנו לא תעלה עלך:
ויקרא י"ט
2 כי תבא בכרם רעך
ואכלת ענבים בגפשך
שבעך ואל כלך לא
תתן: דברים כג כה

מוסף רש"י

דש באוויין ותרגולים.
שלין להם אלף רגלים.
מדה. מי עבר עליהו משום
לא חמקסו שור, או לא, בכל
כחו בעיניו. כשור, והא
איכא כ"י (סנהדרין גט).

מתני' ואפילו כחפסו. דאינו מוזי ידיו ורגליו: **גמ'** כי שור.
דהא אקשט חוסס לנחמס: דש באוויס. דלין להם ידים להשען
וכל משענותם על רגליהן: עד שלא הילכו וכו'. דרכן להטיל ענבים
על הגת ודורכין כרגליהם על הגת ועד שלא הילכו זה שמי וערבי
אין מלאכתן ניכרת ביין אלף ענבים

לפיכך אין שומין יין דהוה ליה עושה
במין זה ואוכל במין אחר: **מתני'**
אבל מונע הוא עצמו וכו' ואוכל.
כל אכילתו מהן: וכוון לא אמרו.
שיאכל אלף בשעה שהוא עוסק
במלאכה ולא שיצט לו ויאכל לומר
הרי מנעתי עצמי עד כאן לא בטלתי
לאכול עכשיו אשצ לי ואוכל: **אבל**
מפני השב אבידה לבעלים. שלא
יצטל ממלאכתו ויאכל: **אמרו פועלין**
אוכלין בהליכתן מאומן לאומן.
כשגמרו שורה זו והולכין להחמיל
בחיבתה ואע"ג דההיא שעתא לאו
שעת מלאכה היא ניחא ליה לבעל
הצית כהא: **וממור כשישא שורקא.**
בגמרא מפרש לה: **גמ'** מהו שיאכל
בגפן אחר. שיקוף אשכול גפן יפה
וילך למקום שהוא עושה שם ויאכל:
ואי אמרס. למה לי למיבעי להא
פשיטא דאוכל דאי אינו אוכל שור
במחזור דרבינן לעילס דאכלי היכי
אכיל הרי מלאכת שור במחזור אי
אפשר לו לאכול מגפן שהוא עושה
זה שהרי קשור למד לפני העגלה
והצולרים עושין בגפן שאכל העגלה
וגומטים בעגלה: **אי משום הא לא**
תפשוט אחר רב שישא כשרכא.
בזמורה ארוכה מאד ומגעת עד לפני
השור: **דומיא דתאנים וטנבים.**
שעושה בתאנה זו ואוכל בתאנה:
אמר רב שישא צביה דרב אדי.
לעולם תרזייהו בעיני מניין וממה
והאי דאצטרך למיתני תאנים וענבים
ודייקת הא תאנים ותאנים אוכל
בתאנה המודלת על הגפן או גפן
מודלה על תאנה ואשמועינן היה
עושה במין זה לא יאכל במין אחר
ואע"ג דהוי עסקו צנייהס שהרי
נריך להצביה ולהפריד הענפים של
זה מזה כשהוא חותך ומיהו לא ממין
שאתה נותן הוא הא תאנים ותאנים
דומיא דהני כגון המודלת על תאנה
אין נריך להצמין מאיה מהן יאכל
דמנין שאתה נותן וממה שאתה
נותן הוא דבשניהס הוא עסקו:
לזייל ולימי למקום שהוא עושה.
ולמה ליה למנוע: **משום ציטול**
מלאכה. שצטל בהליכתו ובחזירתו:
אשמו ובניו מהו. שלא נשכרו
אכל בעל הצית וקא מיימו ליה:
סבריה. רבנן דבי מדרשא דעו
למיפסטי מהא צעיי: **מהלך.**
בצרכי בעל הצית כגון זה בלכתו
מאומן לאומן: **כעושה מעשה**
דמי. ויש לו לאכול ואפילו הכי
אי לאו דמקון ליה רבנן דניחא
ליה לבעל הצית מדאורייתא לא
אכיל מפני שהליכתו נורך גפן
שהולך אכלה הוא ואכילתו מענבים
שקולץ מווי שיא לא ממנה הוא
אלמא עושה צוה אין אוכל צוה:
לאו כעושה מעשה דמי. הלכך
בכתף והולך מווי אל זו ואכיל:
ומהלך

דש באוויין ובתרגומין דרבי יוסי ברבי יהודה מהו. יש לפרש
דמיבעיא ליה כדשין כרגליהן ולא כנפיהס דלין יכולין לדוש
כנפיהן דאי בכל כחו צעינן האיכא או דלמא ידיו ורגליו צעינן
והא ליכא דלין דשין כנפיהן אי נמי יש לומר דאפילו דשין כנפיהן
מיבעיא ליה דדומיא דשור ממש
צעין וא"ת דמשמע דפשיטא ליה
דאי איכא ידיו ורגליו כי שור דאוכל
ולא צעי שור ממש וא"כ יליף שור
שור משנת וא"כ עוף נמי יליף כדמתן
צוק הפרה (צ"ק דף נד:): דשין שור
ובמהה מיה ועוף לעינן חסימה א"כ
מאי מיבעיא ליה וי"ל כיון דצעי
רבי יוסי ברבי יהודה דומיא דשור
מיבעיא ליה דלמא עוף אינו שור לשור
לענין חסימה ומתנימין דהתם כנחא
קמא דכחא: **שור במחזור היכי**
משכחת לה. פירש בקוביאס שלא
הצנהמה אינה יכולה להגיע ולאכול
מגפן שעל העגלה שהיא נושאה
שהצנהמה לפני העגלה ואין נראה
לר"י דההוא גפן הוי תלוש ולא מחובר
אלא הכי פירושו במחזור היינו
כשהוא דש במחזור היכי משכחת לה
שיאכל אותן שזולין עמנן שהוא דש
דנשלמא שור בתלוש אחי שפיר של
תצוהה התלושה אשר שם חסובה
כאגודה אחת ואין נריך לאכול מאותה
שהוא דש ממש אבל מחובר כל קלא
וקלא חסוב צפני עצמו ומשי כשרכא
פירוש בקוביאס או בתצוהה שהיא
ארוכה שיכול לאכול אותן שזולין
עמנן שהוא דש: **הא עושה מעשה**
אובל מן התורה. תימה מנלן למידק
הכי דמתנימין לא משמע כלל דלא
קמיין אלף אשכול משום השנת אבידה
אבל אי לאו משום הכי לא היה אוכל
אפילו בלך כעושה מעשה דמי
דעושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר
וי"ל דדייק מדלא נקט במתנימין
משום השנת אבידה אמרו הפועלים
אוכלים כשמביאים כלים מאומן לאומן
דהו עושין מעשה ומיהו הוה ידעינן
דאפילו כעושה מעשה אין אוכלים
אלא מפני השנת אבידה אלף ודאי
מדנקט בהליכתן מאומן לאומן שאין
עושין מעשה משמע דאי הווי ענדי
מעשה הווי אכלי מדאורייתא:
אלא

אילו נאמר יבהמתך לא תרביע הייתי אומר
לא יאחז אדם את הבהמה כדי שיעלה
עליה זכר תלמוד לומר כלאים כלאים הוא
דאסור הא מין במינו שרי ומין במינו נמי
אחיזה אין הכנסה לא מאי אחיזה הכנסה
ואמאי קרי ליה אחיזה לישנא מעליא אמר
רב אשי הא מילתא בעו מינאי דבי רב
נחמיה ריש גלותא מהו להכניס מין ומינו
ושאינו מינו לדיר כיון דאיכא מיניה בתר
מיניה גריר או דלמא אפילו הכי לא ופשטי
להו לאיסורא דלא כהלכתא משום פריצותא
דעבדי: **מתני'** יהיה עושה בידיו אבל לא
ברגליו ברגליו אבל לא בידיו בכתיפו
הרי זה אוכל ר' יוסי ברבי יהודה אומר עד
שיעשה בידיו וברגליו: **גמ'** מ"ט כ"י תבא
בכרם רעך ככל מאי דעבדי: רבי יוסי בר'
יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו: מ"ט
דר' יוסי ברבי יהודה כי שור מה שור עד
שיעשה בידיו וברגליו אף פועל עד שיעשה
בידיו וברגליו: **בפי רבה בר רב הונא דש**
באוויין ותרגולים ר' יוסי ברבי יהודה מהו
בכל כחו בעינן והא איכא או דלמא בידיו
וברגליו בעינן והא ליכא תיקו אמר רב נחמן
אמר רבה בר אבוח: **פועלים** עד שלא הילכו
שתי וערב בגת אוכלין ענבים ואין שותין יין
משהילכו שתי וערב בגת אוכלין ענבים
ושותין יין: **מתני'** יהיה עושה בתאנים
לא יאכל בענבים בענבים לא יאכל בתאנים
אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום
יפות ואוכל וכולן לא אמרו אלא בשעת
מלאכה יאכל משום השב אבידה לבעלים
אמרו פועלין אוכלין בהליכתן מאומן לאומן
ובחזירתן מן הגת ובחמור כשהיא פורקת:
גמ' איבעיא להו עושה בגפן זה מהו שיאכל
בגפן אחר ממין שאתה נותן לכליו של בעל
הבית בעינן והא איכא או דלמא ממה
שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעינן
והא ליכא ואם תמצוי לומר עושה בגפן זה

לא יאכל בגפן אחר שור במחזור היכי שישא בריה דרב
אידי בשרכא תא שמע היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים הא תאנים
ותאנים דומיא דתאנים וענבים אוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אינו אוכל
בגפן אחר היכי משכחת לה אמר רב שישא בריה דרב אידי במודלית תא
שמע אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל ואי אמרת עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר נזייל וניתי וניכול התם משום ביטול מלאכה לא
קא מיבעיא לן כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע
וכולם לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו
פועלים אוכלים בהליכתן מאומן ובחזירתן מן הגת סבריה מהלך
כעושה מעשה דמי ומשום השב אבידה לבעלים הוא דאכיל מדאורייתא לא
אכיל אלמא עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר ומהלך לאו כעושה מעשה דמי איכא דאמרי סבריה
מהלך לאו כעושה מעשה דמי והיינו מעמא דמדאורייתא לא אכיל משום
דלאו כעושה מעשה דמי הא עושה מעשה אכיל מדאורייתא אלמא עושה בגפן
זה אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר
ומהלך

אי לאו מפני השנת אבידה לא הוה ליה למיכל: הא עושה מעשה. כגון נשא
ומהלך

לא יאכל בגפן אחר שור במחזור היכי שישא בריה דרב
אידי בשרכא תא שמע היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים הא תאנים
ותאנים דומיא דתאנים וענבים אוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אינו אוכל
בגפן אחר היכי משכחת לה אמר רב שישא בריה דרב אידי במודלית תא
שמע אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל ואי אמרת עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר נזייל וניתי וניכול התם משום ביטול מלאכה לא
קא מיבעיא לן כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע
וכולם לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו
פועלים אוכלים בהליכתן מאומן ובחזירתן מן הגת סבריה מהלך
כעושה מעשה דמי ומשום השב אבידה לבעלים הוא דאכיל מדאורייתא לא
אכיל אלמא עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר ומהלך לאו כעושה מעשה דמי איכא דאמרי סבריה
מהלך לאו כעושה מעשה דמי והיינו מעמא דמדאורייתא לא אכיל משום
דלאו כעושה מעשה דמי הא עושה מעשה אכיל מדאורייתא אלמא עושה בגפן
זה אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר
ומהלך

אי לאו מפני השנת אבידה לא הוה ליה למיכל: הא עושה מעשה. כגון נשא
ומהלך

לא יאכל בגפן אחר שור במחזור היכי שישא בריה דרב
אידי בשרכא תא שמע היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים הא תאנים
ותאנים דומיא דתאנים וענבים אוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אינו אוכל
בגפן אחר היכי משכחת לה אמר רב שישא בריה דרב אידי במודלית תא
שמע אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל ואי אמרת עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר נזייל וניתי וניכול התם משום ביטול מלאכה לא
קא מיבעיא לן כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע
וכולם לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו
פועלים אוכלים בהליכתן מאומן ובחזירתן מן הגת סבריה מהלך
כעושה מעשה דמי ומשום השב אבידה לבעלים הוא דאכיל מדאורייתא לא
אכיל אלמא עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר ומהלך לאו כעושה מעשה דמי איכא דאמרי סבריה
מהלך לאו כעושה מעשה דמי והיינו מעמא דמדאורייתא לא אכיל משום
דלאו כעושה מעשה דמי הא עושה מעשה אכיל מדאורייתא אלמא עושה בגפן
זה אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר
ומהלך

אי לאו מפני השנת אבידה לא הוה ליה למיכל: הא עושה מעשה. כגון נשא
ומהלך

עך א ותי פ"ט מהל'
כלאים הלכה ב פמנ
לאין רפא טור ש"ע י"ד
ס"ו ר"ז סעף א:
עב"ב ב ותי פ"ב מהל'
שכרות הלכה ט
פמנ עשין לא טו"ש"ע ח"מ
ס"ו ר"ז סעף א:
ב ג ד ה מ"ו שם הלכה
י י"א יב טו"ש"ע שם
סעף ט:
פ"ו ו"ו שם הלכה ב
ועין בהשגות ובמ"מ
טו"ש"ע שם סעף י"א:
פ"ב ה ט"ו שם הלכה
י טו"ש"ע שם סעף י:

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

צב.

עין משפט
גר מצוה

(א) ולעיל פ"ג: (ב) [אשתי] וכו'. (ג) [שבת יב' וט"ז]. (ד) [לעיל ל' וט"ז]. (ה) [משפוח פ"ב (מ"א)]. (ו) [דברים ג' (א)]. (ז) [ל' שבת]. (ח) [ל' מדרבנן]. (ט) [קמ"ל]. (י) [לא קאי כ"ל ר"מ, פ"י (א) (א) (א)].

הגהות הב"ח

(ב) גמ' קמיה דרב כהנא אמר לי דלמא בעשין בסעודתן דענדו ואללו רוב אפי"ה נחמ':

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ת"ק ל"ל כ"י אצל הר"ש מפני להיפך ובעשיתו שפסק בכולהו מחמשים וכ"ד הר"ף והמ"ם שהשמטו להני מיימי דרב אפי"ה [ב] הוב' ד"ה א: שלל וזכ"ה כ"י. י"ב דלא כרש"י ד"ה לדידיה טור:

ומהלך כעושה מעשה דמי. ואפי"ה אי לאו משום השבת אצילה לא אכלי: כשהיא פורקת מהיבן אכלה. כל משאה פורקין צבת אחת והולכין: עד שפאה פורקת. צהליכמה אוכלת ממשאוי שעל גבה: **מתני'** ואפי"ה דינר. ואפי"ה היא שזה דינר: לא יאכל פועל יוסר על שכרו. לקמן יליף מכנפשיך צמירימו שמוכר נפשו עליו לעלות צאלין או צמקוס סכנה: ויהא סוסס אס הפסח צפניו. שימנעו לשוכרו למלאכתו: **גמ'** אכל מלמדין. אומרין לו דרך ענה הוגנת: לא שכרו אלא לצורך אשכול אחד. אוכלו לאותו אשכול: **פ"ק** איה ליה דרב אסי. וה"ק פועל אוכל קישות שהיא לצדה ואין עוד ואפי"ה היא שזה דינר והתא רבי אלעזר למימר בין שהיא לצדה בין ששכרו לה ולחצרותיה אס שזה יותר על שכרו לא יאכלנה ואמו רבנן צתרי למימר יותר על שכרו מותר הוא לאכול אס שכיר יוס הוא אצל שכרו להקשות לצדה לית להו דרב אסי: **אפי"ה** לא צבר. שכרו לכל היוס מותר לאכול לאשכול ראשון שצבר: **משום** דליכא למיסב לכליו של בעל הבית. דמינח ליה הב צרישא והדר אכל דאי יהיב תו לא אכל והתורה התירה לאכול: **אכל** הכא דליכא לקיומי לצפוף. אימח לא ויכתה לו תורה אלא אפי"ה נתן: **מגילה** ספריס. מגילה טמונה לפי שאסור לתבוב הלכות וכשהיה שומע דבר חידוש וירא לשוכרו היה כותבו ומסמיר מן העין: **בבבא** כל אדם. ואפי"ה אינו שכירו: **פ"ק** [א] לית ליה דאסי. דהא אוכל פועל קמי רבנן ורבנן צתרי אית להו דאסי וה"ק וחכמים מתיירין לאכול יותר על שכרו דהא לאו שכיר נמי אכלי: משלו הוא אוכל. מוספת שכן הוא שהסיפה לו תורה: או משל שמים. צמתנה גמילות חסדים כשאר מתנות עניים: טנו. אכלתי לאשמי ובני: יהיבין להו. כי היכי דצדו ליתן שכרו לכל מי שירצה: לדידיה זכי ליה רחמנא. צדקה וכל זמן דלא מנוט לדידיה לא זכי ליה ליתחב לאשתו ובניו: **אכל** בוזא. צתמיה. וכי מוספת מרובה על העיקר: דמר סבר משלו הוא אוכל. והלכך לא יאכל יותר על שכרו דאין מוספת מרובה על העיקר: ומר סבר משל שמים הוא אוכל. וזכי ליה רחמנא: **ואכלה** כנפשיך. צדבר שאתה מוסר נפשך עליו לעלות צבצב ולעלות צאלין דמוסר נפשו למיתה והיינו ששכיר: נזיר. שאסור צענצים: **משום** לך לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב. כלומר קנסא הוא דקנסוהו שימנע עגמו מלהשכיר לענצים: קא נסיב לה. גמלא קרא דפועל ולעולם שרבנן היא וקרא אסמכתא צעלמח: **לקוטה**. לייבצן צדה לעשות קניעות: הרי

אלא אימא עד שתהא פורקת. דקד"א שאינה אוכלת אלא כשהיא רואה הגפן צפניה אכל כשאינה רואה שהגפן עליה או צעגלה אינה אוכלת ואפי"ה דטעמא דחסימה לאו משום דחויא ומלעצרת הוא (א) קמ"ל דלא קאי אמפני השבת אצילה דמן הדין אוכלת אלא מילמח צפאי נפשיה הוא: **איבעית** אימא דרב אימא בינייהו. דת"ק שמוכר פועל לית ליה דרב ואפי"ה דאסי בן יהודה איירי צעושין צעודתן מ"מ לא מיקרו פועלים כיון שלא מדעת בעל הבית עושין: **א"י** אמרת משאוי הוא אוכ"י יהיבין אהו. דמשעה ששכרו הו כאלו התנה עמו ואי משל שמים הוא אוכל לא יהיבין להו [כ] שלא זכיה לו הכתוב אלא מה שהוא לועס ואוכל ואין לו כח ליתן (א) וכולם: **בן** נמצא בספרים ישנים וכן נראה צנרים א"י בכנפשיך קמפליגי. ואי לאו כנפשיך הו מודו כ"ע דלואכל יותר מכדי שכרו דרחמנא זכיה ליה ולא גרסי' דכולי עלמא משלו הוא אוכל דהא כ"ש דאי משל שמים הוא אוכל דהו אכל יתר מכדי שכרו אי לאו כנפשיך ויש ליישב הגירסא משום דמעיקרא הוה צני למיפשט מת"ק דמשל שמים הוא אוכל ודחה לו ומוזר ופושט מדברי חכמים דסברי משל שמים כו' וא"כ ת"ק נמי סבר הכי דצין ת"ק לחכמים ליכא אלא הא דאמרן לעיל והדוחה אומר לעולם אימח לך משלו הוא אוכל כמו שדחימי לך למעלה: **וא"י** אמרת משאוי הוא אוכ"י אמאי אין שומעין לו. וא"כ דמאי פריך הא כיון דהוא אינו יכול לאכול הוה ליה כחולה שאינו יכול ליתן להו וי"ל דלא דמי לחולה דחולה אינו תאב לפירות שלפניו ולהכי לא זכי ליה רחמנא אכל נזיר דתאב זכי ליה כשאר פועל וא"כ אלא מאי משל שמים הוא אוכל אפי"ה אמאי נקט נזיר וי"ל דלוארשא דמילמח נקט שהנזיר רגיל לומר כן לפי שאינו אוכל: **השוכר** את הפועל צקצות צו בו'. מימה דאס היה רואה לאכול כך צלל קציצה היתה נגמרה מלאכתו ולא היה צלל דייש וצבצב שחושב הו צלל דייש וי"ל דהכא מיירי צמקוס צמנהג הוא לקצות חאניס דהשתא צלא מהצדה אלא צסמחא הו דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר ועוד דין הוא שיאכל פועל ע"י מחשבתו כיון דעל ידי מהצדה זאת חשיב לא נגמרה מלאכתו לענין שאוכל ופטור:

ומהלך כעושה מעשה דמי: ובחמור כשהיא פורקת: כשהיא פורקת מהיבן אכלה אימא יעד שתהא פורקת תנינא להא דתנו רבנן יחמור וגמל אוכלים ממשאוי שעל גביהן ובלבד שלא יטול בידו ויאכילם: **מתני'** יאוכל פועל קישות אפילו בדינר כותבת ואפילו בדינר ר' אלעזר חסמא אומר לא יאכל פועל יתר על שכרו וחכמים ימתירין האבל מלמדוין את האדם שלא ידא יתבתין ויהא סותם את הפתח צפניו: **גמ'** חכמים היינו תנא קמא איכא בינייהו אבל מלמדוין לתנא קמא לית ליה מלמדוין לרבנן אית להו מלמדוין איבעית אימא איכא בינייהו ודרב אסי דאמר רב אסי אפילו לא שכרו אלא לבצור אשכול אחד אוכלו ואמר רב אסי אפילו לא בצר אלא אשכול אחד אוכלו וצריכא דאי אשמעינן הך קמייחא משום דלא איכא למיתב לכליו של בעל הבית אבל היכא דאיכא למיתב לכליו של בעל הבית אימא יליתב ברישא והדר ליבול ואי אשמעינן בהא דאפשר לקיומי לבסוף אבל היכא דלא אפשר לקיומי לבסוף אימא לא צריכא איבעית אימא איכא בינייהו דרב דאמר רב מצאתי מגילת סתרים בי רבי חייא וכתוב בה איסי בן יהודה אומר יכי תבא בכרם רעך נביאת כל אדם הכתוב מדבר ואמר רב לא שבק איסי חיי לכל בריה אמר רב אשי אמריתיה לשמעתא קמיה דרב כהנא (א) דלמא בעושין בסעודתם דעברו ואכלו אמר לי אפילו הכי ניחא ליה לאיניש לאוגר אגורי וניקטפיה לפרדיסיה ולא ניתו כולי עלמא ואכלו ליה איבעית להו פועל משלו הוא אוכל או המשל שמים הוא אוכל למאי נפקא מינה דאמר תנו לאשתי ובני אי אמרת משלו הוא אוכל יהיבין להו אלא אי אמרת משל שמים הוא אוכל יהיבין זכי ליה רחמנא לאשתו ובניו לא זכי להו רחמנא מאי תא שמע אוכל פועל קישות ואפילו בדינר כותבת ואפילו בדינר אי אמרת משלו הוא אוכל אוגיר בדנקא אוכל אכיל בוזא ואלא מאי משל שמים הוא אוכל סוף סוף אוגיר בדנקא אכיל בוזא אלא מאי אית לך למימר רחמנא זכי ליה הכא נמי רחמנא זכי ליה תא שמע ר' אלעזר חסמא אומר לא יאכל פועל יותר על שכרו וחכמים מתיירין מאי לאו בהא קמייפלגי דמר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל לא דכולי

פ"ג א ב מ"י פ"ג מהל' שכירות ה"א סגג לארין קפד עוש"ע ח"מ פ"י שלל סעף א: פ"ג ג ד ה מ"י שס פ"ג ה"א יא סגג עשין א"א עוש"ע ח"מ פ"י שלל סעף א: פ"ג ו ז שס צב"ה: פ"ג ח ט י מ"י שס ה"א יג ד עוש"ע שס סעף טו:

תורה אור השלם

י כי תבא בכרם רעך ואכלה ענבים כנפשיך שבעך ואל כלך לא תתן: דברים כג כה

מוסף רש"י

אף פועל אם חסמת. קולת דמים שלא לאכול או בחוקה. פטור. מלאו דלא מחסום (גמ' פ"ג).

על קמייפלגי דמר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל לא דכולי עלמא משלו הוא אוכל והכא בכנפשיך קמייפלגי מר סבר כנפשיך בדבר שמוסר נפשו עליו ומר סבר כנפשיך צמה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם חסמת פטור תא שמע נזיר שאמר תנו (לאשתו ובניו) אין שומעין לו ואי אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו התם צמשום לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב תא שמע פועל שאמר תנו לאשתי ובני גבי הודדי תניין תא שמע מנין לפועל שאמר תנו לאשתי ובני שאין שומעין לו שנאמר ואל כלך לא תתן וכי תימא הכי נמי נזיר אי הכי משום אל כלך לא תתן משום לך לך אמרין נזירא הוא אין הכי נמי ואיירי דקתני לה בלשון פועל קא נסיב לה קרא דפועל תא שמע צהשוכר את הפועל לקצות בתאנים הרי